

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

Leto 3. števil. 594 - Cena 10 ltr - 8 jugolitr - 5 din Poština plačana v gotovini TRST nedelja, 18. maja 1947 UREDNISTVO in UPRAVA. PIAZZA GOLDONI št. 1 - 1. Tel. št.: Ur. 93806, 93808 Upr. 93807. Rokopisi se ne vračajo

SIAU POZIVA SLOVENCE TRSTA IN OZEM-LJA, NAJ SE BOLJ UTRDIJO ENOTNOST OF, KI EDINA LAHKO ZAŠČITI NARODNE PRAVICE SLOVENCEV V BRATSKI POVEZANOSTI Z ITALIJSKIMI DEMOKRATIČNIMI MNOCIČAMI V OKVIRU SIAU.

V ITALIJI IN V FRANCIJI vodi reakcija z oporo iz inozemstva gonio proti naprednim demokratskim silam

Italijanska kriza pomeni poskus „koncesije“ zunanjemu pritisku

Rim, 17. — Nitti je danes sprejel tajnika komunistične stranke Togliattija in tajnika socialistične stranke Nennijsa. Popoldne pa je sprejel Saragata, qualunquista Gian-ninija, predstavnika demokratične stranke dela Moleja in vodilja demokratijske parlamentarne skupine Gronchija.

Nitti je danes izjavil, da želi so-voledarstvo in solidarnost vseh. Da-nes je nujno urediti finančno in go-spodarsko vprašanje in pri tem morajo pomagati vsi.

Po razgovoru s Nittijem je To-gliattij izjavil, da so bili od začetka krize komunisti mnenja, da bi me-ralna krščanska demokracija kot glavna stranka v skupščini določila svojega člana za sestavo nove vlade. Ker pa niso smatrali demo-kristijani tega za potrebno, je pe-lomniti Togliattij, mislim, da nima-mo vzroka upirati se, da mož z do-ljo demokratično tradicijo in zmog-ljivosti, kakor je Nitti, skuša rešiti sedanjo krizo. Imamo svoje mnenje glede programa, sestave vlade in vlogi, ki naj jo igra naša stranka v vladi. To mnenje je isto, ki ga ima večina italijanskega ljudstva, in jaz sem ga obrazložil Nittiju.

Nenni pa je novinarjem izjavil, da socialistična stranka nima po-mislekov proti nikomur, posebno pa ne proti Nittiju. Po njegovem mnenju Nitti lahko sestavi program, ki bo zadovoljil tudi levico. Sociali-stična stranka pa postavlja edini

Trst in zaledje

Dunajski list «Die Presse» poro-ča, da je tarifna konferenca, ki je bila na Dunaju, y načelu sklenila uvedbo začasne jadranske tarife za tranzit blaga iz Avstrije in Češko-slovske y smeri Trsta. Konferenca so se udeležili predstavniki Avstrije, Češkoslovske, Svobodnega tržaške-ga ozemlja in Italije. Preučitev po-drobnosti so poverili odboru izve-dencev omenjenih držav.

Maščarska splošna kreditna banka, ki ima sedež v Budimpešti, je odprla v Trstu podružnico.

Maščarska splošna kreditna ban-ka, ki ima sedež v Budimpešti, je odprla v Trstu podružnico.

Maršal Tito sprejel francoske znanstvenike

Beograd, 17. (Tanjug) — Maršal Tito je danes sprejel francoske znanstvenike Andreja Solleya, Hen-ryja Bernarda, Marcela Prenana in Georgesa Tessiera.

Brzojavka nemške mladine mladini FLRJ

Beograd, 17. (Tanjug) — Glavni svet svobodne nemške mladine je poslal glavnemu odboru ljudske mladine Jugoslavije brzojavko, v kateri izjavlja, da jih je njena po-moć prišli petega svetovnega mladinskega tedna zelo razveselila in da jim je podpora junaške jugo-slovske mladine dal novo spo-dobnost za zgraditev demokratične Nemčije.

Včerajšnja seja komisije za Avstrijo

Dunaj, 17. (AFP) — Komisija za pogodbo z Avstrijo je davi preučev-ala angleški in ameriški predlog glede kompetenc izvedencev. Na koncu se je ameriški delegat pridržal nov načrt, v katerem so bili upoštevani ugovori drugih de-legatov. Prihodnja seja bo v pone-deljek popoldne.

Spomenica o Ljudskem domu v Gorici

II. Kako se je doma polastila fašistična stranka

Po rapalski pogodbi je bila Go-riška v Gorici priključena k I-taliji. S tem se prečnja trage-dija in mučeniška pot naše na-rodne manjšine, ki ji podobne ne najdemo nikjer drugje v Evropi. Italijanske oblasti, zlasti pa ko-se je te oblasti polastila fašistična stranka, so pričele z načrtnim zatiranjem vsega slovenskega go-spodarskega in kulturnega živ-ljenja. Naši denarni zavodi so bi-li likvidirani, zadruge so zapirali, prosvetnega društva, pevski krož-ki, sokolska društva so bila pre-povedana. Prosvetna zveza je bila nasilno razpuščena, predavanja y slovenskem jeziku, kakor tudi slovske šole so bile uklinjene. V dvorani Trgovskega doma je bilo zartro vse gledališko in glasbeno življenje, ker je bilo kratkato prepovedano. Mesto ena-kopravnosti, ki so jo začetku ob-ljubljali, so pričeli z raznorodnim pre-prijem, podpohovanjem rasne mrd-voje, s krutim preganjanjem slovske kulture in gospodarskim zasluževanjem.

Trgovski dom je kljub vsemu temu še vedno ostal lastnina y slovskih rokah. Seveda tega fašizem ni mogel prenašati dolgo. Zato se je tudi že leta 1930 vse-li fašistična stranka y poslopie Trgovskega doma z namenom odvzeti ga polagoma njegovim lastnikom, kajti ta dom je še vedno predstavljal za slovensko manjši-no simbol dela, zahtevu po last-nem gospodarstvem in kulturnem ustvarjanju. Bil je tudi znamenje svobode, ki ga je naša narodna manjšina terjala za svoje živ-ljenje. Najprvo so nasilno zatrli vse kulturno in gospodarsko živ-ljenje Slovencev y tem domu, tako njihov končni cilj je bil, vzeti ga iz slovskih rokah.

«Trgovska obrtna zadruga» je polagoma začela y gospodarske težkote in si je zato postavila likvidacijski odbor, kateri je polagoma likvidiral vse ostalo premo-ženje zadruge razen Trgovskega doma, katerega so hoteli obrzati na vsak način, ker je bilo to edino gospodarsko in kulturno središče Slovencev. Tako je za-druga kljub ostali likvidaciji zra-polagala še z velikim aktivnim premoženjem, osredotočenim y vrednosti Trgovskega doma. Naš likvidacijski odbor se je upiral, da bi še zadržal slovska postoj-anja padla y roke fašističnih nasilnikov. Krepko je tudi y naj-težkih razmerah (prepeti Slo-venec, požig doma, odvzemi do-vojenj, gospodarsko uničenje, ricinovo jld.) vztrajal na svoji last-nini in odklanjal fašistične zah-teve po domu.

Pašistična stranka si je znala pomagati. Imenovala je prvi pravni predpismom likvidacijske komisarija y osebi inž. Lugijsa Paleščinja, ki naj bi pripravil pravna (!) tla za prevzem oziroma prodajo ljudskega doma fašistični stranki. Listina št. 1. y prilogi govori sama zase. To je bil avgusta 1932.

Kaj je bila naloga tega komi-sarja, pove najlepše listina št. 2. y prilogi. Navajamo kar ita-lijansko besedilo y podkrepitve načina, kako se je fašistična

stranka s silo in prevaro polasti-la našega doma: «Inizata fin dallo scorso anno, da S. E. Tienpo, l'opera di sfaldamento con la nomina di un commissario liquidatore, ottimo camerata, ha condotto paziente-mente azione opportuna presso gli elementi più avversi, appog-giandosi al liquidatore, per ri-solvere a nostro favore la diffi-cile questione.»

Torej: komisar je bil imeno-van, da bi skrhval odpor naših ljudi proti prodaji poslopja, da jih bi ustrahoval in prisilil, da ga oddajo fašistični stranki. Be-sedilo tega odstavka, kakor tudi naslednjega razveljavlja vsako pravno dejanje, ki bi bilo storje-no tako neprostovoljno in pod takim političnim pritiskom.

Iste listine je zanimiv še kar naslednji odstavek: «Oggi sono riuscito, con un colpo di mano improvviso (pod-črtano y izvirniku), a porre gli esponenti di tale consorzio, che dovranno approvare le decisioni del liquidatore in assemblea, di fronte allo scrupolo di avere per-acquisite dello stabile il Partito.»

Torej zopet: Z nepričakovanim posegom, oziroma udarcem se mi je posrečilo prisiliti slovske lastnike, da prodajo poslopje fašistični stranki.

Da so taki postopki tudi pravo-tno, kar se tiče veljavnosti even-tualnih pogodb, neveljavni, je na dani.

Fašistična stranka se je hote-la polastiti «Trgovskega doma» na videz legalno, a uradne listi-ne same potrjujejo, kakšnih sred-stev se je pri tem posluževala. Slovenci pa so bili tedaj brez-pravna raja, raja, ki jo je fašizem y premožkih primerih silil k de-žanju, ki so zlastna priča o trpljenju primorskega ljudstva ter o nekulturnosti in nesramno-sti onih, ki so se imenovali nosi-tele dvatisočletne kulture. Poslu-ževali so se izpremenjanja last-nih imen ali brisanja slovskih napisov z nagrobnih spomenikov, kar je za kulturno čutečega člo-veka prav neverjeten barbarizem.

Tako se je fašistična stranka polastila «Trgovskega doma». A to še ni bilo dovolj. Iz listine 3 iz-haja, da je dala zanj polovico, kolikor je bil vreden; po listini št. 4 je bil vreden podrug milijon lir.

Nekdanje pomosno slovensko po-slopje je postalo nasilno «Casa del Fascio», oziroma «Casa Litto-rio di Gorizia».

(Se nadaljuje)

NOVA GRŠKA IZZIVANJA

Monarho-fašistična vlada pošilja na albansko mejo preoblečene vojake, ki streljajo na albanske straže - Nove usmrtitve in smrtne obsodbe partizanov

Atene, 17. (Tass-AFP) — Grški parlament ni razpravljal o predlo-gu monarhističnih poslancev gje-de zastopstva komunistične stranke y parlamentu.

Predsednik vlade Maximos je obrazložil, da bi ukinitve komuni-stične stranke komplicirala borbo proti demokratični armadi.

List «Elefteria» piše, da je vlada odbila predlog monarhistov, ker je dobila taka navodila od anglo-ameriških krogov y Atenah. Ti krogi smatrajo, da bi ta ukrep do-kazal, da je vlada protidemokrati-čna prav y času, ko prejema po-moć iz Amerike. Razen tega me-dijo ti krogi, da to ni potrebno, ker že po sedesetih zakonih lah-ko preganjajo najaktivnejše komu-niste, kar potrjuje tudi fašistični list «Ethnikos Kirikos», ki pravi, da bi bil to lukus.

Uradno javljajo, da so izvršili smrtno kazen nad petimi partiza-ni, ki so jih bila obdila na smrt vojska sodišča. Drukih 300 parti-zanov bo prišlo pred vojaško sodi-šče y Trikali, Vojaško sodišče y Kozani je obdilo še dva partiza-na na smrt in eno y Laris sest.

Minister za javno varnost Zer-vas je tožil urednika komunistič-nega glasila «Rizospastis» Manes, češ da je širil lažne vesti. Man-es je bil obsojen na kazen 200.000 drahem in na osem mesecev za-pora.

Albanski list «Lufetaria» poro-ča o stalnih izzivanih monarho-fašizma na albansko mejo. Navodila za izzivanja dobivajo od vlade iz A-ten, katere zopet dobiva navodila od svojih delodajalcev, kar doka-zuje držanje anglo-ameriških de-legacij y priselovalni komisiji. Ti dve delegaciji sta si izmislili usta-rove stalne podkornjele y Solu-nu, da bi se na ta način vmešal y balkanske notranje zadeve. To dokazuje, da predstavlja morarho-fašistična Grčija nevarnost za mir na Balkanu. Zaradi tega bi mo-ral Varnostni svet podvzeti potreb-

ne korake, da prenehajo izzivanja atenske vlade.

Grška vlada prikriva na vse na-čine svoja izzivanja proti Alba-niji; zaradi tega pošilja na mejo preoblečene vojake z orožjem, ki streljajo proti albanskim stražam, Albanci pa se ne dajo izzvati.

Na povratku s konference inter-parlamentarne unije y Kairu, je Mi-hail Karoly izjavil dopisniku «Szabad Nep», da je obiskal Grčijo kot navaden turist. Ugotovil je po-vočno veliko bedo in nedosegljive cene ter veliko tujih vojakov.

General Tsakalotos pri vladnem glavnem štabu govori o obkrože-vanju partizanov y Tesaliji in o zajetih partizanih, kar je dokaz, da se borbe psovod vodijo z nezmanjšano silo. Ogrožene borbe se vodijo tudi na otoku Kreti.

Zaradi odhoda predsednika ZDA Trumanu y Grandview, kjer ima bolno mater, se bo podpis zakon o posojilu 400 milijonov dolarjev Grčiji in Turčiji odložil za nekaj dni.

Težek finančni položaj na Holandskem

Haag, 17. (Tass) — Nizozemski list obirno piše o poslabšanem fi-nančnem položaju y državi, katere dolg znaša že sedaj 22 milijonov goldinarjev. Holandska vlada sku-sa dobiti veliko posojilo od ZDA. Neki član parlamenta je to namer-o ostro kritiziral in dejal, da je treba preprečiti, da bi Holandska postala vazalna država. Amerika nudi kredite pod jasno določenimi pogoji. Poslanec je tudi izjavil, naj se preneha z izdatki y vojaške ma-nene, naj se znižajo ohodki in-dustrijev in naj se industrija naci-onalizira.

Neredi v Indiji se množijo

London, 17. — V Indiji se ne-re-dni in spopadi med Indijci in musli-mani vedno bolj množijo. Y Peshav-aru so ženske, članice musliman-ske lige manifestirale po ulicah, zasedle telefonsko centralo, izgna-le uradnike in razobesile zastavo arabske lige.

Sinoči so y Lahore izbruhnili po-zari na raznih krajih mesta. Pri-šlo je tudi do eksplozij in na neka-terih krajih so zabodli več oseb. Med neredi, ki so bili y Lahoreju zadnje tri dni, je bilo ubitih nad 30 oseb, ranjenih pa 50. Zgorole so številne trgovine in hiše. Y Novem Delhiju so aretirali tri redovnike, ki so pred kraljevo palačo prote-sirali proti nameravanim spre-membam glede hindujske vere.

Kitajski dijaki stavkajo

Nanking, 17. — Dijaki nankin-ske univerze so začeli stavko, ker jim vlada še ni odgovorila na zahtevo za zvišanje podpor.

Tudi dijaki pekinkiške univerze stavkajo in zahtevajo zvišanje št-

ITALIJANSKA KRIZA

Slabosti Italijanskega go-spodarstva in tuji vplivi

De Gasperi je pred svojo ostavo-dejal, da njegova vlada ne uživa potrebnega zaupanja in ni-ma dovolj moči, da bi izvedla svoj gospodarski program. Goto-vo je, da ni De Gasperijeva vlada pokazala nikakršne jasne smeri v svoji gospodarski politiki in da se je dala bolj voditi po samem gospodarskem razvoju, kakor da bi bila sama vplivala nanj z odlo-čenimi ukrepi. Proti jasni liniji, ki jo je zahteval bivši finančni minister Socimarro, bodisi gje-de pobujanja inflacije in spekulac-ije ali pa glede reforme vsega finančnega poslovanja, so se uve-ljavljali močni vplivi konservativ-cep, ki hočejo zaščititi interese kapitala.

Lira je med tem časom čedalje bolj nazadovala in danes je treba na svobodnem trgu plačati za do-lor še okoli 800 lir, za funt 2550 in za avstrijski frank 230 lir. Te-žnja industrijskih podjetij so ne-nadomna poskočili vzhaj kar za 30%, preko noči — kar je viden znak nezaupanja do denarja. To je v zadnjem času kaže tudi y množnem kupovanju draga stal-ne vrednosti, zlatine, pohištva

Stanje državnih financ se ne bo-ljaja in primanjkljaj y držav-nem proračunu narašča za pri-bližno 2 milijardi dnevo.

Tudi z letno slabo kaže. Po u-radnih podatkih računajo, da bo Italija pridela okoli 25 do 30 milijonov stotov pšenice, medtem ko znaša y normalnih letih pri-detek povprečno 60 do 70 milijon-stotov (leta 1945 je bilo milijon-stotov). Y milanski okolici, kjer so morali preorati 4000 ha z ozi-mno posejanejo poljo, bo pridelal do 30 do 40% manjši kakor je bil lani. Y gornji Italiji ovira suša rast trave, kar je potrozičilo skok cene seno od 800 na 1000 lir.

O neugodnem razvoju celotnega italijanskega gospodarstva do-bro jasno govori že okolnost, da bi bilo po računih socialistične vrednote, ki se silijo y osprede y času vladne krize, potrebno Italiji ga posojila, in to za dobo štirih let, za izvršitev širšega progra-ma, ki naj dokončno reši ita-lijansko gospodarstvo iz kronične krize.

Za ob drugih prilikah smo pod-črtali nevarnost gospodarske po-slavnosti, ki se opira na mednarodna posojila, ker spravlja y odvisnost temež tudi notranjo politiko dr-žavnih držav, odnosno ZDA na razvoj sedanje krize y Italiji, bo Američani so že doneljkrat brez-sobno povedali, da za svoja po-sojila postavlja določene pogoje tudi samo gospodarskega, temveč tudi političnega značaja. Kakor imajo dolarska posojila Grčiji in Turčiji svoje čiste določene zuna-rajne politične namene, tako imajo prav gotovo podobne namene po-sojila podajena Italiji. Kdo bo vesel, da je prav slučaj tako na-meren, da je ameriški znanjnj mi-ster Marshall sprejel ita-lijansko poslanika Tarchianija na

Mongomery o miru

London, 17. (AFP) — Maršal Montgomery je izjavil, da naspro-tuje prehiti sklenitvi mirovne po-godbe z Nemčijo y sedanjih oko-lčinah. Dejal je, da je bil y vojni glavni skupni smoter zmaga, ki pa so jo dosegli amele y šestih letih. Organiziranje miru je ravno tako važno. Y dveh letih je bilo mnogo nepraviljenega, je dejal Montgo-mery. Po mojem bi bilo bolje ča-kati še nekoliko, da dosežemo traj-ni mir, rajši kakor y naglici pri-praviti nestalen sporazum.

Socialdemokratske stranke zborujejo y Budimpešti

Budimpešta, 17. (AFP) — Danes se je y Budimpešti začela konfe-rencia socialdemokratskih strank srednje in južnovzhodne Evrope, ki ji prisostvujejo češkoslovski, poljski, bolgarski, romunski in av-strijski delegati ter angleški, holandski in italijanski opazovalci. Glavni tajnik madžarske socialde-mokratske stranke Szakasztz je v otvoritvenem govoru med dru-gim izjavil, da vsi socialisti raču-najo na moralno silo, ki jo pred-stavlja ZSSR za uspeh socialistič-nega gibanja. Avstrijski delegat je med drugim govoril o jugoslovs-kih zahtevah do Koroske in iz-javil, da želi biti Avstrija moat med Vzhodom in Zapadom.

MIROVNA POGODBA DOLOČA:

„the town of Salcano which it leaves in Yugoslavia“

(mesto Solkan, ki ga pušča y Jugoslaviji)

«Razbijamo si glavo, kako bo» mi je dejal kmet iz Solkana, ko sva začela govoriti o razmejiti med Italijo in Jugoslavijo.

«Vsi solkanski kmetje imamo zemljo preko železnice in zato nas skrbi. Ali veste, kaj pomeni, če ostane kmet brez zemlje? To je prav tako kot bi drevesu odzagal korenine...» Našel mi je nekaj kme-tov, ki imajo svojo zemljo na solkanskem polju: «Komelj ima tam svo zemljo, Guškov Vižin ima pet kosov polja, nadalje Marko, Lorje Jurjev, Bašin z Vode, Drejca Ju-gov, no, kaj bi naševal, prizadeti smo vsi solkanski kmetje!»

Na polju sem našel še Bašina z Vode. Kopal je na njivi. Cim sem mu omenil o «konfinji», je takoj pustil delo in sva se začela pogovarjati.

«Vse je navskriž, tovariš, obde-lal sem polja pa ne vem, če bom žel, kar sem sejal. Cital sem y časopisih, pa tudi tako govorijo, da se ne morejo zediniti za mejo pri Solkanu. Pravijo, da hočejo Ita-lijani mejo na železnici in na ta način nam hočejo odvzeti svo zemljo, ki jo imamo Solkanci preko železnice. Če bi prišla moja polja pod Italijo, potem se mi ne izplača več saditi, kajti zopet nam bodo naložili takšne davke, kot nekod pod ranjko Italijo.»

Nato sva govorila o solkanskem polju, o Solkanu in ljudeh, ki ži-vijo onstran železnice. Dejal mi je, da če bi ostala meja, kakor jo zahteva Italijanska komisija, bi ostala Italijanska komisija, bi ostala Italijanska komisija, ampak spada pod Solkan tudi zemlja, ki nas redi.»

Govoril mi je še o solkanski ob-čini, ki je stara več stoletij. Kolik-or se še spominja, je bil zadnji iz-

Mejniki solkanske občine

DVELETNI NAČRT za obnovo Bolgarije

Sofija, 17. (Tanjug) — Sobranje je pred kratkim odobrilo dvoletni načrt bolgarske vlade za gos-podarski dvig in obnovo. Namen rač-erja je, doseči in prekositi pred-vojno proizvodnjo na vseh popri-ščih gospodarskega življenja. In-dustrijska in poljedelska proizvo-dnja je y letu 1946 dosegla samo 85% proizvodnje iz leta 1939. Dvo-letni načrt je postavil nalogo za zvišanje poljedelske proizvodnje y letu 1947 za 13% in y letu 1948 za 34% y primeri s proizvodnjo iz le-ta 1939.

Uvozili bodo več tisoč traktor-jev in drugih poljedelskih strojev. Načrt predvideva tudi razvoj in mehaniziranje gospodarskih za-grad. Industrijska proizvodnja bo morala y letu 1947 prekositi za

36% proizvodnjo iz leta 1939, y letu 1948 pa za 85%.

Zgradili bodo tudi naprave za elektrifikacijo in za namakanje. Tudi gojenje oljk bodo v teh dveh letih zvišali za 40% y primeri z letom 1939. Predvidevajo znižanje cen industrijskih in obrtniških proizvodov.

Bolgarska vlada je podvzela vse ukrepe za finansiranje načrta. Iz-glašovali so zakon o nacionalizaci-ji, odkupu in prodaji tobaka, ki predstavlja veliko postavko y bol-garski izvozni bilanci. Izvedli so zamenjavo bankovcev, kar je utrdi-ljard bolgarske finanče. Od 57 mi-lijard levov bodo večje del upora-bili za postavitev tovarn, električ-nih central ter za dvig poljedel-stva, šolstva in zdravstva.

DELAVCI, KMETJE

in intelektualci bodo sodelovali pri izvajanju petletnega načrta

Beograd, 17. (Tanjug) — Glavni odbor Enotnih sindikatov Jugosla-vije je izdal proglaš o nalogah sin-dikalnih organizacij pri izvajanju petletnega načrta. Proglas pravi, da bodo jugoslovski sindikati skrb-le za mobiliziranje delavskega raz-reda za zvišanje proizvodnje.

Proglas pravi dalje: Delavski razred in intelektualci bodo sode-lovali s kmeti in z vsem delovnim ljudstvom. Zastavili bodo vse sile za izvedbo petletnega načrta in za izboljšanje socialnega reda. Ojba-va petletnega načrta je zelo narodu-dušila delovne množice. V vseh tovarnah in delavčah sklicujejo zborovanja in uvajajo kolektivne tečaje za delavce, inženjere, tehni-ke in za upravno osebje. Glavni odbor Enotnih sindikatov poziva vse sindikalne organizacije, naj sode-lovajo za zvišanje proizvodnje ter naj uvedejo tekmovanje med de-lavci.

Proglas zaključuje s poudarkom, da bo izvajanje petletnega načrta zahtevalo ogromnih naporov od vseh delavcev, da pa bo načrt omogočil velik razvoj jugoslovskega gospodarstva, kar bo pomenilo veliko zmago za delavski razred in za vse delovno ljudstvo.

Plovba po Donavi in Dravi

Zagreb, 17. (Tanjug) — Danes so zopet otvorili rečno plovbo po Donavi in Dravi med Osijekom in Beogradom. Dviganje ladij, ki so jih na Dravi potopili Nemci med voj-ne, se uspešno nadaljuje. Ko bo delo dovršeno, se bo plovba lahko podaljšala do Virovitice.

Zaščita gozdov y Jugoslaviji

Zagreb, 17. (Tanjug) — Mini-sterstvo za poljedelstvo in gozdar-stvo bo s sodelovanjem odbora za ljudsko zdravje letos podvzelo in-ciativo za zaščito gozdov pred žu-želkami. V ta namen bodo gozdove pokropili iz letal s posebnimi te-kočinami. Preparat, ki so ga do se-daj rabili, je dal dobre rezultate.

Gottwald častni član sokolskega zleta

Praga, 17. (Tanjug) — Predsed-nik češkoslovske vlade Klement Gottwald je bil imenovan za častno-ga predsednika češkoslovskega so-kolskega zleta, ki bo y Pragi.

Popust za tujce na železnicih ČSR

Praga, 17. (IMPRESS) — Češko-slovska ministrstvo za komunika-cije je dovolilo za leto 1947 25% popust y tretjem razredu ter 33% y prvem in drugem razredu pot-niških brzovlakov za inozemske potnike.

Dar jugoslovskim dijakom

Beograd, 17. (Tanjug) — Med-narodna organizacija za pomoć dijakom s sedežem y Zenevi je po-

TRŽAŠKI DNEVNIK

Na Opčinah prazne hiše pri sv. Ani po 12 ljudi v eni sobi

Sprilo konferenca majorja Robertsona je bilo mnogo govora o popravljanju porušenihih stanovanj in o gradnji novih hiš. Površnemu opazovalcu bi se potemtakem zdelo, da je stanovanjsko vprašanje dosego velik napredek in da so se razmere popravile. Toda ostalo je mnogo neresenih vprašanj, ki nujno terjajo rešitve. Eno takih vprašanj, za katero se ni doslej ZVU prav nič zanimala, je vprašanje eskratajev pri sv. Ani in na Kolonkocu, kakor tudi pri sv. Ivanu in drugod.

Pri sv. Ani so fasisti zgradili 12 hiš, ki so na zunaj dokaj lepe, znotraj pa navedeni hiše. Fasizem je napačen v te hiše razne volune in plaščev ter razne priroke iz južne Italije, da bi tako raznarodoval slovensko predmetja. Poleg tega pa je skušal v industrijskih centrih naseeliti občutani proletarijat, da bi mu služili kot orožje v borbi proti razredno zavzemu delavstvu. Zaradi tega stanujejo v teh hišah tudi ljudje, ki so jim podrl hiše v starem mestu, ali ki zaradi pomanjkanja sredstev, niso mogli najeti stanovanje v mestu. Fasizmu je uspelo nakopiti v teh hišah vso revščino ter tako kontrolirati ljudi. Ta stanovanja, v katerih živi nekaj tisoč ljudi, nikakor ne ustrezajo higijenskim predpisom. So enosobna s kuhinjo ali pa z enim samim prostom; niso to stanovanja temveč navadne jazine. Videli smo, da v enem samem takem stanovanju biva do 15 ljudi, videli smo, kako na dveh posteljah leži do šest ljudi, to je stari in starije otroci. Čeprav trpi zaradi tega morala, se nismo nikoli slišali, da bi se krščanski demokrate pritoževali nad tem. Če mi pa naj bi se, saj gre za moralno najbednejših prebivalcev tržškega mesta.

Grozno je slišati, da jedo ti ljudje le enkrat na dan. Plača, ki jo nosi domov oče, vdiva ali kak 17 letni otrok, je tako nizka, da ne zadostuje niti za najnujnejše. Posledice tega so jetika, nagujenost, ki razni boleznim in slabokrvnost. Videli smo 12-letno malo rahitidno Adrijano, vso drobno in slabotno, da ni kazala niti polovico svojih let. Njena mati, ki je vdova, nam je povedala, da že 12 let zbira po raznih smetliških ostanke premoaga, da prehrani osemčlansko družino. «Sedaj je boljše», je dejala; «moj mladi Ivan, ki mu je 16 let, dela že dva tedna pri Lloydju in mu bodo plačali za deseturno delo 1300 lir na teden. Moj stariji sin pa, ki je bil v Dachauju, in je naprednih idej, ne more dobiti nikjer zaposlitve.»

«Tekmo mi je gledati rejene gospe v mestu, nam je pripovedovala to. Bernardi, «ko vidim svoje otroke stradati in vse izbrpane, pa jim ne morem kupiti mleka, niti jim dati dvakrat na dan jesti. Po drugi strani pa imajo razni fasisti, ki bivajo v naši hiši in ki so še do večeraj požigali slovenske vasi, vsega dovolj in pomoč od «Legu Nazionala». Čeprav so odpuščeni, dobivajo redno plačo od podjetij, kjer so delali.»

Po sta le dva privrta, ki nam kažeta, kakšna je zapuščina fasizma. Mnogi izmed teh ljudi so iz obupa

Ali še ni dovolj brezposelnih? ZVU predlaga, da bi znižali število tramvajskih nameščencev

Bilanca ACEGAT-a je pasivna. Že dolgo časa razpravljajo o tem, kako bi spravili to bilanco v ravnovesje. Tuhtali so in tuhtali in končno prišli do sklepa, da je treba zvišati cene prevoza, hkrati pa odpušiti polovico tramvajskih nameščencev z dela. Ta modri predlog je seveda dala ZVU. O njem je tudi razpravljala Cnaski svet, ki pa seveda, kot posvetovalni organ, nima nikake besede.

Ne vemo, kaj je mislila ZVU s tem predlogom ravno sedaj, ko imamo nad 30 tisoč brezposelnih. Če hoče popraviti bilanco ACEGAT-a, naj raje odredi, da bodo tudi zavezniki vojaški plačevalci tramvaj, kot so nekaj drugi vojaški, ki so imeli 40 stotnik plače na dan. Vemo, da bi to bilanca še ne rešilo, toda nekaj milijonov bi to prineslo na leto.

ACEGAT je občinsko podjetje in občina ima še druge uslužbence.

Se pred kratkim so listi pisali, da je zaposlila večje število uradnikov, ki sploh nimajo tu stalnega bivališča. Če je že treba reducirati cene, potem naj začnejo to raje pri prenatrpanih uradih.

Gospod Beltrame ne mara Enotnih sindikatov

Delavke, ki delajo pri tvrdki Beltrame, v ul. Besenghi, protestirajo proti ravnanju gospoda inž. Karla Beltrame. Ta je ukazal zaupniki Delavske zbornice, naj širše manifestirajo Enotni sindikatov, v katerih izraža ta sindikalna organizacija svojo solidarnost s španskimi bori v borbi za svobodo proti Francovemu režimu.

Dosedaj namreč gospod Beltrame ni še nikdar stigal nobenih letakov ne od Delavske zbornice, niti ne od Lega Nazionala. Pač dobro spričevalo gospoda Beltrama.

V Ankaranu-Valdoftri bodo ustanovili zadrugo

Na sestanku krajevnega združenja delavskega odbora so člani sklenili, da ustanovi zadruga, kateri bodo tu-

Nov urnik sadnega in zelenjavnega trga na debelo

Mestna občina javlja, da bo sadni in zelenjavni trg na debelo na obrežju Oktaviana Avgusta od 18. t. m. dalje zaprt ob nedeljah. Istočasno bodo ob nedeljah zaprti skladišča grostov.

VESTI S PODEŽELJA

Zborovanje političnih preganjancev v Kopru

V četrtek so se v dvorani Ljudskega doma v Kopru zbrali bivši politični preganjanci z namenom, da ustanovijo združenje, ki bo ščitilo njihove interese in nudilo moralno in materialno pomoč.

Tovariš Abram je v kratkem govoru lepo povedal, kakšni so uspehi njihovega trpljenja in preseljanja. Čim se je malo ozrelo nazaj, vidimo, da je trpljenje prvih borec obrodilo veliko sadu. Prvih iz njihovih vrst so izšli najboljši aktivisti in partizani. Uspeh tega trpljenja je naša NOB, uspeh je izvojevala ljudska armada, ki je izvajala svobodo in narodom Jugoslavije njihovo ljudsko republiko. Uspeh je naša ljudska oblast. Mnogi izmed prvih danes ni več, izgubili so svoja življenja po raznih taboriščih.

K besedi sta se prigrasila še tovariši iz Čečarjev in Pečarić Nazarij — 85-letni starček, ki je med drugim rekel: «Še sem dober za enega, če bi bilo treba». Tovariši so izvolili pripravljalniki odbor, ki si je zadal nalogo, sklicati čim prej zborovanje in se pogovoriti o bodočih nalogah in delu.

Kmetijskih panog. Razumljivo je, da se bo na podeželju predvsem poudarjalo kmetijsko, kajti to je otrokom najbližje. Setveni načrti, nabava dobrih semen, traktorstva, obdelava zemlje, sadjarje, čebelarstvo in sploh kmetijsko gospodarstvo morajo biti osnova pri poisku. Iz te osnove je potem lažji prehod v razlago razvoja industrije. Učiteljsvo se mora pri tem zavzeti za pomaganje na gospodarskem polju in storiti vse za dvig prosvetnega dela. Na učiteljsvu stoji najvažnejša naloga, da poda osnovo vzgoje in pouka, na katerem bo stonela proste graditve novih kadrov in strokovnjakov. Vzbudivši mora v otrocih interes za učenje in privzgojiti čut do prostovoljnega dela.

Referatu je sledila debata, na kar so poročali posamezni sektorji o svojem delu in uspehih. Konferenco je obiskala predsednica mladine, ki je govorila o sprejemu pionirjev v pionirske odrede na rojstni dan marsala Tita, 25. t. m., kakor tudi o pripravah za pionirski dan, ki bo 9. junija.

Ob zaključku je gov. Trost, šolski nadzornik, pozval učiteljsvo, naj prispeva za nabavo knjižnice za delovne brigade na prog. Samac-Sarajevu. Podarili bodo 6000 lir.

Sporočila in objave

Dijaška predstava v Bazovici
Dijaki in dijakine Slovenskega dijaškega doma v Trstu s sodelovanjem pionirskega zbora iz Skednja bodo priredili v nedeljo, 18. t. m., ob 16. uri na dvorani gosline «Posta» v Bazovici akademijo z deklamacijami, glasbenimi, pevskimi in telovadnimi točkami. Pobrabi bodo prostovoljne prispevke za Dijaško matico.

Zborovanje brezposelnih odgoreno
Glavni odbor tržških delavcev za pobujanje brezposelnosti javlja, da je današnje zborovanje, ki bi moralo biti v kinu Massimo ob 9.30, odgoreno zaradi tehničnih ovir.

OOSS
Prosvetno društvo «Simon Jenko» priredi v torek, 20. t. m., v dvorani «Kraljice» dijaški večer, pri katerem bodo sodelovali dijaki slovenskega dijaškega doma v Trstu. Nastopil bo pevski zbor pod vodstvom Ivana Grbea, salonski orkester in razni recitatorji. Prostovoljni prispevki gredo v korist Dijaške matice.

Vrtna veselica na Kolonkocu
Danes, 18. t. m., z začetkom ob 16. uri. Na sporedu je godalni in pevski koncert, ples, srečolov in druge zanimive točke. Tudi za postrežbo je poskrbljeno.

Koncert cerkvene glasbe
bo danes ob 10. uri v cerkvi Sv. Vincenca v Pavelskega. Koncert priredi pevska soia «Sursum corda» z izbranim programom cerkvene glasbe. Sodelujejo pevc, violonisti prof. Varni in organist Mario Schiavoni.

Enotni sindikati
Vrtarji, OSS poziva vse upravnike in hišne lastnike, da naj posredujejo tako na Enotne sindikate ali na Delavsko zbornico seznan vrtarjev in drugih nameščencev, sestavljen v treh izvodih in potrjen. Seznan služ za volitve.

Radijski sporedi v nedeljo, 18. maja

TRST II.
7.30. Koledar - jutranja glasba. 7.45. Poročila. 8.00. Jutranja glasba. 9.30. Kmetijska oddaja. 10.00. Poročila. 11.15. Klasična glasba. 11.30. Pridiga. 11.45. Nedeljski glasbeni spored. 13.00. Glasba slovenskih narodov. 14.00. Prelovanje. 16.30. Otroška oddaja. 17.00. Plesna glasba. 18.00. Folklorno predavanje. 18.15. Operna glasba. 20.00. Obvestila svojcem. 20.05. Koncert pestre glasbe. 20.45. Pogovor s poslušalci. 21.00. Glasba po željah. 22.00. Vesela oddaja. 22.30. Glasba iz oper in filmov. 23.35. Polnočna glasba.

Odg. urednik DUSAN HREŠČAK
Tisk Stabilimento Tip. Triestino

Zahvala

Najskrajnejša zahvala vsem, ki so na kakršen koli način sočustvovali z nami ob izgubi našega nepozabnega očeta.

Franca Jazbeca

Posebna zahvala častitemu g. župniku za tolažbo ob priliki boleznih ter pevskega zbora in vsem, ki so ga spremljali na njegovi zadnji poti.

Zaluzje družine:
Jazbec, Kobal, Pipan in Zega.

MALI OGLASI

PRODAM 2000 q ledu shranjenega pod zemljo, kjer lahko vzdrži dve leti. Zerjal, Nasirec 17, Hrpele-Kozina.

ENONADSTROPNO HISO s pritlikinami in zemljiščem v Ljubljani prodam za lire. Marica Gregorič, Skednji 474.

HARMONJI «Cecilia» skoraj nov prodam. Zidarič, Prečnik 1.

P. BARTOLINI
Korzo kraljice Margerite št. 94 TORIN

ORTOPEDIČNO ZORAVLJENJE KILE BREZ OPERACIJE
Izvrši kljub njeni velikosti delo, najuspešneje s posebnim aparatom ortoped P. BARTOLINI, ki je znan že mnogo let v naši pokrajini. Vsi, ki so potrebni pomoči, bodisi stari, bodisi mladi, otroci ali odrasli, naj se v največjem zaupanju obnejo za nasvet in pomoč za BARTOLINIJA, ki sprejema v GORICI: 22. maja, Hotel Univerzita.
v TRZICU: 23. maja, Hotel Monastio
v TRSTU: 24. in 25. maja, Hotel Vanoli

Dr. GAETA, zobozdravnik
Izdeluje proteze v jeklu, zlatu, kavčuku in plastiki. Največja garancija. Sprejema od 10. do 12. in od 13. do 19. (Govorji slovenski)
TRST, ul. Torre Bianca 43 (vogal ul. Carducci)

SPREJEMNI IZPITI na industrijski kovinarski šoli tovarne automobilov MARIBOR-TEZNO

Vsi, ki so uspešno dovršili nižjo srednjo šolo ter jih veseli usposobiti se za delo v kovinski industriji, lahko nadaljujejo študijem na Industrijski kovinarski šoli v Mariboru.

Solanje traja 3 leta. Po uspešno končanji šoli se vključijo učenci in delo v tovarni kot mojstrski pripravniki, po položenem izpitu pa postanejo mojstri-specialisti in vodilni kadri v naši industriji. Najboljši imajo možnost še nadaljnega študija.

Sprejemni izpiti bodo od 20. do 26. junija, o čemer bo vsak prijavitel posebej obveščen. Prošnje za polaganje sprejemnega izpita, kolkovane z desetimi dinarji, je treba poslati upravi šole najkasneje do 10. junija t. l. Priložiti je treba spričevalo (ali overjenjen prepis) o uspešno dovršenji nižji srednji šoli in izčrpano karakteristiko LMS. Dijaki-nje, ki ne prihajajo neposredno iz šole (iz prakse itd.), morajo predložiti še izkaz, kako in kje so prebili ta izvenšolski čas. Izkaz mora potrditi pristojni ljudski odbor. Nad 18 let stari dijaki morajo poleg tega predložiti še potrdilo o voljni pravic.

Izpiti se bodo polagali iz slovenščine in matematike (pismeno in ustmeno), iz fizike in kemije (samo ustno) in praktično. Enako možnost solanja v IKS imajo tudi tovarišice. Prijave pošiljajte na naslov: Uprava Industrijske kovinarske šole, Maribor-Tezno.

Vsi oni tovariši, ki so že prej poslali kolkovane prošnje za sprejem, naj še naknadno pošljejo vse zgoraj navedene priloge.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!
UPRAVA
INDUSTR. KOVIN. SOLE

Proslava 50. obletnice prosvetnega društva «Zarja» v KOPRIVI

25. maja, na binško nedeljo točno ob 3. uri popoldne

Sodelujejo pevski zbori

iz Dutovelj, Kobilca, Kobjeglave, Koprive, Ponikev in Tomaja

MOLIERE:
NAMIŠLJENI BOLNIK
komedija v 3 dejanjih. Igra dramski krožek «Zarja». — Sledi

PLES NA ODPRTEM
Ce bo malo vreme, bo prireditve naslednji dan 26. maja ob 3. uri popoldne.

26. maja, binško ponedeljek
PLES NA ODPRTEM
s srečolovom
Oba dni igra godba iz Barke velj. Društvena «smica ob plesišču! Zanesljiva shramba zakotese

V nedeljo, 25. maja (binško) tradicionalni izlet v Postojno

s posebnim vlakom. V jarni bo VELIKA VESELICA S KONCERTI, PLESOM in drugimi zabavami. Jama bo razkošno razsvetljena.

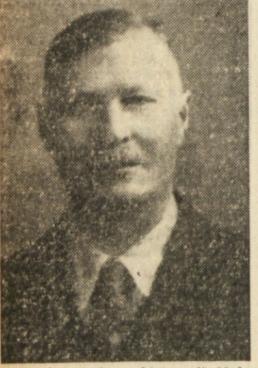
Prijave za izlet se sprejemajo najkasneje do četrta, 22. maja pri sledečih potovalnih uradih v Trstu:
ADRIA-EXPRESS, ulica F. Severo 5 (tel. 29-243);
TURISANDA, trg Verdi (tel. 68-84);
UTAT, ulica Imbriani 11 (tel. 94-155).

UIVOD UVOZNI IN IZVOZNI ZAVOD z o. j.

TRST UL. CICERONE 8 TELEFON 56-88 - 29-306

Trgujemo na debelo z vsakovrstnim blagom

Ob smrti Maksa Barefa

človeka, ki nam je drag, a še težje je ob izgubi človeka, ki se je znal približati našemu ljudstvu in ki je z veliko verno in požrtvovalnostjo delal za njegov kulturni napredek. Čeprav po poklicu delavec, se je od mladih let udejstvoval na prosvetnem polju, in sicer kot pevovodja raznih pevskih zborov. Začel je — samouk — v svoji rojstni vasi Vrdeci, a nato je dolga leta vodil pevski zbor pri sv. Ivanu. Pravi do zadnjih dni svojega življenja kljub visokim letom je vodil zbor na Vrdeci, Konkodelu in Banah. Ne burja, ne slabo vreme ali mraz ga niso odvrnili od tega, da ne bi šel iz Sv. Ivana med prve prosvetne društve imenovanih krajev. Predobro je vedel, kaj je potrebno našemu ljudstvu, ki je preživelo 25 let fašističnega zatiranja.

Teško bomo pogrešali tega — večnega moža, — kakor ga je ljudstvo imenovalo. Ostal nam bo kot svetel vzor in v najlepšem spomnu.

UL. VASARI 10 **POZOR!** UL. VASARI 10
Velika izbira čevljev in sandal, primerne za vsakogar vam nudi

TREVISAN

UL. VASARI 10 UL. VASARI 10

ZPP priredi v NEDELJO, dne 25. MAJA

JAVEN PLES V LOKVI
Za prigrizek bo preskrbljeno. Vabljeni vsi!

Vse za kmeta!

ZVEPLO, MODRO GALICO, SKROPILNICE, ZVEPLALNIKE, SEMENA, itd., najboljše kakovosti po zmernih cenah vam nudi edina slovensko-italijanska

Kmetijska nabavna in prodajna zadruga z. z. o. z.
TRST, UL. C. MERCADANTE ST. 4 — TELEF. 88-19

Velika likvidacija modolov po ZNIZANIH cenah

KRZMARSTVO ZILIOU

TRST, UL. TRSTO 13 — TELEFON 29374

Člani ZPP bodo priredili danes v nedeljo, 18. maja,

JAVEN PLES V PLISKOVICI
Igrala bo godba iz Sv. Križa. Vabljeni vsi!

V NEDELJO, 18. MAJA t. l. bo priredil II. rejon

veliko kraško majsko slavje V BAZOVICI

Bogato preskrbljen bar. Začetek ob 15. Preskrbljeno je za prevoz od prvih popoldanskih ur dalje. Odhod iz ul. Fabio Severo (zadnja postaja filovije B) do Bazovice.

Elegantno in trpežno obutev za ženske, moške in otroke v velikih izbiri pri

REBCU
TRST
PASSO GOLDONI 1
CENE ZELO UGODNE

DELAVCI, OBRATNIKI IN URADNIKI! Brez nakaznice lahko nabavite

ČEVLJE VSEH VRST
po znatno znižanih cenah v trgovini

PARCHI
TRST - ULICA CAPRIN št. 16

OBISCI TE NAS IN PREPRICALI SE BOSTE!

KINO NA OPČINAH
predvaja v NEDELJO in PONEDELJEK zanimivi jubilejni ameriški vefilmi

NERAZNOVANI ZLOČIN „DELITTO SENZA CASTIGO“
Grozote iz življenja. Dramatični prepletljaji.
V nedeljo začetek ob 15.30. V ponedeljek ob 18.

KINO V SEŽANI
priredi v NEDELJO, 18. MAJA, ob 16. uri dramo

Življenje zopet pričjenja

«INTRA»
d. z. o. z.
TRST, ul. Roma 22
Telefon 85-43

KOSE «MERKUR» originalne in osle za brušenje.
POLJEDELSKO ORODJE, motike, vile, grablje, pocinkano in navadno žico, žeblice itd.
ŠTEDIJNIKE EMAJLIRANE. PEČI na premog, elektriko in plin.
BAKRENE VZMETI za postelje.
ZEBLJE ZA ČEVLJARJE.
PLOČEVINO pocinkano, cin, baker, medenino, svinec v ploščah in ceveh, mreže za komarje in vrtove.